

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 6. Tentationum remedia, amuleta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

ciat. S. Chrysostomus homil. 3. in Isa.

Tunc diabolus fevior efficitur, tunc magis efferatur; cum viderit, nos cum diligentia vitam nostram disponentes; cum viderit virtutis onera composita, & magnos cervos; tunc gravius inferre naufragium studet. Idem hom. 1. ad pop. Antioch. de Timotheo. Videlicet.

Athleta Christi, in corpore commoranti, nunquam deficit colluctationum palma: Sed quanto magis triumphorum successibus crederit, tanto ei etiam colluctationum robustior ordo succedit. Cassianus de coenob. instit. l. 5. c. 19.

Nullum certius argumentum est, quod daemones à nobis victi sint; si nos acerrimè oppugnent. Joan. Climacus gr. 27.

Optimum signum est, cum homo tentatur: quia ex hoc ostenditur, quod diabolus in ejus vita offenditur. S. Bonaventura l. 69.

§. V.

Tentationes periculosa, continua, ubique.

Quoniam pater meus, & mater mea, dereliquerunt me. Eccl. 26. 10. Verè, si quis fragilitatem naturæ humanæ consideret, & hostium invisibilem potestatem; & quanto pere in omnibus actionibus Dei gratiâ egeamus; nullò modo negare poterit, nos infantibus, à parentibus neglectis, rectissimè comparari. Porro S. Ezechias usque adeò rem hæc intelligebat; ut non infanti, sed pullo hirundinis, seipsum comparavit. Il. 38. 14. *sicut pullus hirundinis* &c. Bellarminus hic.

Inimici autem mei vivunt, & confirmati sunt super me; & multiplicati sunt, qui oderunt me: ne derelinquas me Domine Deus; ne discesseris à me. Pl. 37. 20 &c. S. Basilus M. prætrepidus providè admodum ait, *inimici mei vivunt*: non enim sunt mortui; neque, ut semel in me quidvis moliti sunt, sic abierunt. Vivunt, & quotidie invalescunt, plures contra me exsistentes. Apud Did. Niss. l. 2. D. 4. Quadr. §. 5.

Tempus spargendi lapides, & tempus colligendi. Eccl. 3. 5. Est omnino intelligendum, quòd, quæ vitium perimunt cogitationes, ea sunt lapides; qui ab Ecclesiaste fundà rectè jaciuntur: quos semper mitti oportet, & colligi. Et mitti quidem ad eum everendum, qui contra vitam nostram erigitur: colligi autem ad hoc; ut animæ nostræ sinus sit iis præparatis: ut ad manum sit, quod jaci possit in adversarios; si quando nobis fuerit insidiati. S. Gregor. Nyss. hom. 7. in Eccl.

Et accedens tentator. Matth. 4. 3. S. Leo querit: unde dæmon tam audax; ut Christum tentare non timuerit? Respondet l. 3. de Quadr. c. 2. viderat superbiam suam baptizati D. Jesu humilitate calcatam: intellexerat quadraginta dierum jejuniò omnem cupiditatem carnis exclusam; & tamen non desperavit de actibus suæ malitiæ spiritualis improbitas: tantumque sibi de naturæ nostræ mutabilitate promissit; ut, quem verum experiebatur hominem, præsumeret fieri posse peccatorem.

Assumpsit eum diabolus in Sanctam civitatem &c. Matth. 4. 5. Et hoc magis tremen-

dum; quod neque virtus impleta, neque sanctitas approbata, neque locus Domino dedicatus, cohibuit hostem à congressu. S. Paschasius. Non se eremita in suo recessu, & latebris; non Religiosus in suo Monasterio, securum puter; cum dæmon putaret Christum, quò minus vitici posset, nihil vel ab eremo, vel à virtute, & exploratâ sanctitate subsidii habiturum. Did. Niss. Vit. Abr. l. 4. c. 2.

Plena oculis. Apoc. 4. 8. *Scito, quoniam in medio laqueorum ingrederis.* Eccl. 9. 20. Multi requirunt multos oculos: princeps tenebrarum mille habet nocendi artes, in cibo, potu, incessu, veste, sermone, horum frequenzia, solitudine; secundis, & adversis, rebus; in ipsi bonis operibus de vana gloria. Cant. 44. *nulle clypei pendunt ex ea.* Sylveira hic.

Sex millia annorum jam propè complentur, ex quo hominem diabolus impugnat. Omnia genera tentandi; & artes, atque insidias, deiciendi, usu ipsò vetustatis edidicit. Si imparatum invenerit militem Christi; si rudem; si non sollicitum; ac totò corde vigilantem: circumvenit nescium, fallit incautum, decipit imperitum. S. Cyprianus lib. de exhortat. martyrii.

Habet pax nostra pericula sua: & frustra de fidei libertate securi sunt, qui vitiorum desiderii non resistunt. S. Leo l. 6. in Epiph.

Insidiæ sunt in divitiarum amplitudine; insidiæ in paupertatis angustiis; illæ elevat ad superbiam; hæ incitant ad querelam. Tentat sanitas, tentat infirmitas: dum & illa materia est negligentia, & hæ causa tristitia. Laqueus est in securitate, laqueus est in timore. S. Leo l. 1. de Quadr. Multos habes hostes; multa tela accipe. S. Cyrill. Jerof. Præfat. in Catech.

§. VI.

Tentationum remedia, & amuletâ.

Num. 1.

Caput pete; initium elide.

NE fortè moriamur. Gen. 2. 13. Diabolus metuit, & fugit eos, qui viriliter primis ejus conaminibus resistunt. Quis eò audaciæ diabolus devenisse crederet; ut, dicente Domino primis parentibus: *in quocunque die comederis ex eo, morte morieris*; ipse sacrilegò ore dicat, *nequaquam moriemini*? Hugo à S. Vict. l. 1. Miscell. Dominus affirmavit; mulier dubitavit dicens: *ne fortè moriamur*. Dæmon negavit: *nequaquam moriemini*. Si mulier non dubitasset, fortè diabolus non negasset: sed dedit audaciam, quæ inchoavit malitiam. Bæza t. 1. l. 3. c. 22. §. 26.

Ipsa conteret caput tuum. Gen. 3. 15. Tam facile conteritur caput serpentis, ut vel calce atteri possit; sed caudâ difficillimè. Job. 40. 12. *stringit caudam suam quasi cedrum*. Cum cedro componit caudam serpentis: quia inter arbores nulla magis procera, & imputribilis. Pinna Ethol. 211.

Statim in foribus peccatum aderit. Gen. 4. 7. S. Gregor. mor. l. 4. c. 22. in foribus peccatum adest, cum in cogitationibus pulsatur. Hujus

ius appetitus subter est, eique homo dominatur; si cordis duritiâ aspectâ citius prematur; & priusquam in duritiâ crescat, reluctanti menti subigatur. Pinna Eth. 63.

Posuit super tempus capitis ejus clavum &c. Judic. 4. 21. Quare in capite quæsit vulneri locum? videlicet, quia peccati caput est ferendum. Caput prima suggestio est. S. Rupertus in l. Judic. c. 7.

In matutino interficiebam omnes peccatores terræ. Pl. 100. 8. Postquam dixit, malorum se fugisse confortia, unde plerumque possunt evenire peccata; nunc ad mentis suæ interiora conversus, illam pestem tyrannicam, vastatricem generis humani, id est, pravam demonum suggestionem, quemadmodum de penetrabilibus suis expulerit, decenter exponit. In matutinis, in ipsis videlicet initiis; quando in nobis suggestiones diabolicæ, velut dubia crepuscula, cœperint apparere; tunc oratione debent ejici, tunc abominabilis execratione detrudis; paulatim noxiæ crescentes, velut dies nos nebulosissimam comprehendat. Cassiodorus hic.

Veni, coronaberis de capite. Cant. 4. 8. Quia ille, qui se initiò fortiter gessit, coronæ suæ præbuit auspiciam, Gilbertus f. 29. jure caput ipsum triumphans coronatur Dei capite: quia & tentationum initium conterit, & tribulationum vehementiæ non cedit. Bæza t. 1. l. 3. c. 22. §. 26.

Lupus fortis est in capite, & collo; extrema debilia. Tota vis diaboli est in principio tentationis. Si ei in principio resistitur, tum debilis est. Lupi illum videre priores. Gemin. l. 5. c. 39.

Num. 2.

Alia remedia,

Ex Veteri.

Ecce familia mea infima est. Judic. 6. 15. Gedeon, qui à facie Madian fugere statuerat, contra Madian mittitur. Is enim optimus est ad triumphum de scelere reportandum, qui minimum sibi fidit. Oliva l. 10. Strom. §. Apparuit ei Dominus.

Gedeon dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas; ac lampades in medio lagenarum. Judic. 7. 16. Gedeonis arripit arma Christiane, quem undique circumstant hostes. Perstrepat in auribus tuis Judicis supremi stupenda illa tuba: tartareis, æternisque, flammis accensæ in mente ardeant lampades: fracta corporis lagena ante oculos proponatur. Non Gedeone. sed Christo, Duce, vinces. Barradius t. 2. l. 7. c. 25.

Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen. 1. Reg. 17. 8. Hic invisibilem hostium contra homines rabies signatur; quorum hæc est quotidie vox, hoc studium; ut quemvis nostrum solum ad singulare provocent certamen. Infelix! qui solus accedit. Goltfridus in allegor. Tilmanni: nullus ex nobis animositate protervâ ineat hoc certamen: non est enim, qui ad hoc sufficiat. Non enim timet nos solos adversarius noster: idcirco fidenter provocat ad singulare certamen; sciens, quia

va soli; qui cum ceciderit. &c. Bæza t. 2. l. 12. c. 1. §. 7.

Frustrâ jacitur rete ante oculos pennatorum. Prov. 1. 17. Facile laqueos, qui in terra tenduntur, cavet, qui conversationem habet in cœlis. V. Beda hic.

Indica mihi, ubi cubes in meridie? Cant. 1. 6. Sicut pastores, à quibus hæc metaphora desumitur, in meridie, quando solis aestus valde urget, quærunt locum umbrosam, ubi se tueantur, & oves; nè lædantur à solis ardoribus: ita pia anima, tentationibus, ac persecutionibus, vexata, umbram divinæ protectionis petit. *Nè vagari incipiam* &c. timeo enim imbecillitatem meam. Quod si id non indicaveris mihi; fortè incipiam vagari, quærens alia loca quietæ, & umbrosa, sodalium tuorum; te injuriâ afficiens, & me maculans. de Ponte hic l. 3. Exh. 1.

Ex Novo.

Navicula autem in medio mari jactabatur fluctibus. Matth. 14. 24. Nunc rursus Discipuli fluctuant, ac periclitantur; sicut & prius. Verùm tunc quidem, cum essent imperfectiores, aderat & ipse (Christus) ad consolationem; quanquam dormiebat: nunc verò, cum jam profecissent, aberat: ut nusquam habentes consolationem efficerentur fortiores. Theophylactus hic.

Clamavit dicens: Salvum me fac. Matth. 14. 30. In Petro communis omnium nostrum consideranda conditio est: ut si nos in aliquo tentationum ventus conatur subvertere, vel unda submergere; clamemus ad Christum. S. August. f. 14. de verb. Dom.

Magnificat anima mea Dominum. Luc. 1. 46. Latet pro certo in cithara illa David mysterium: figura illa erat; hæc veritas. Hæc decachordò etiam nunc; cum devotè concinitur, iniquas cordis suggestiones propulsari, lubricas carnis tentationes emolliri, demones pessimos effugari, crediderim. Denariò versuum numerò completur, ut decachordò teneat veritatem. S. Thom. Vill. conc. de Cant. B. V.

Omnis, qui facit peccatum, servus est peccati. Joan. 8. 34. *Aquo quis superatus est, hujus & servus est.* 2. Petri 2. 19. Per aversionem à Deo, à diabolo superatur homo: non superaretur, si se teneret ad Deum. Insuperabilis est, qui sibi ex toto adhæret. Nemo subjeçtorum aggredereur militem ad latus Imperatoris conspectum existere. Sim. Cass. l. 11. c. 28.

Ex Patribus, & aliis.

Pacem cum Deo habentibus, ac semper Patri totò corde dicentibus, *fiat voluntas tua*; nulla prævalere certamina, nulli possunt nocere conflictus. S. Leo l. 6. in Nar. D.

Adversus diabolum, non vocis magnitudine, sed magnanimitate cordis, utendum est. Est tamen & vox cordis, quia & est vox sanguinis, quæ ad Deum pervenit. Clamat ergo cor nostrum, non sonò corporis, sed cogitationum sublimitate, concentuque virtutum. S. Ambros. f. 19. in Pl. 118. Clamavi in toto &c.

Cum

Cum malus ille dæmon videt animam de divinis rebus sollicitam, & perpetuò illas versantem; nè accedere quidem propius audeat, sed celeriter refilit, à spiritibus operatione, quasi à succenso rogo abactus. S. Chrysol. tom. I. hom. 14. in Gen.

Vitium momentaneum habet voluptatem, dolorem verò perpetuum: virtus contra laborem brevem; fructum verò cum hilaritate indefinentem. S. Chrysol. hom. de Anna.

Si nolumus à diabolo superari; inhæreamus illi, qui diabolum triumphavit. S. Maximus hom. 2. de jejun. Quadrag.

Quoties gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere; invoca Custodem tuum, Doctorem tuum, adjutorem tuum. S. Bernardus f. 12. in Pl qui habitat.

Cum infestis sunt adversarii; cum illis impares vestras senseritis vires; cum tirubare, formidare, & ipsorum suggestionibus inclinare, cœperitis: sine morâ currite ad petra foramina, ad vulnera Redemptoris. S. Laur. Just. l. de casto conn. c. 8.

Nullus sapientior, nullus cautior, apud Christianos respondendi modus contra diabolum; quidquid agganit, quidquid nectat; hæc una responsio sit fidelis animæ: Christiana sum. Gerson tr. 8. sup. Magnif. O quam bene est custoditus, & armatus, contra diaboli insidias, & malas cogitationes; qui imaginem Crucifixi habet in corde fixam, omnia interiora sua penetrantem. Thom. Kemp. p. 2. f. 4. ad Novit.

Annua Soc. Jesu A. 1598 referunt, Bizontinum B. V. sodalem in agone contra peccatum luctantem, Jesum, & Mariam, invocasse; tandemque de diabolo tentante victorem, Crucem Jesu, velut victoriæ labarum, manu vibrasse, ac ter victoria! victoria! victoria! inclamasse.

Philomela evitat bubonem nocte insidiantem, ponendo se in arbore concava, vel inter spinas densas; ubi ille cum grosso capite intrare non potest: sic nos, ponendo cor intrâ crucem, vulnera, & spinas crucifixi. Broyard. Crux contra tentationes.

§. VII.

Tentationum varia species, & circumstantiæ.

Tres cunei. 1. Reg. 13. 17. Tres cunei Philisthim idem sunt, quod tres turmæ Chaldaeorum. Job. 1. Unus cuneus pergit contra viam Ephra; quando scilicet diabolus tentat per avaritiam. Alius ingreditur per viam Bethoron, quæ interpretatur *domus magistri*; quando tentat de superbia, sive inani gloria: unde diabolus Dominum tentavit in pinnaculo templi. Matth. 4. ubi erat locus docendi. Tertius cuneus vertit se ad terram Sabaa sive Seboim, quæ interpretatur *captiva*; & significat carnem Hugo. Card. hic.

Non timebis à timore nocturno &c. Psal. 90. 5. Quatuor pravos spiritus numerat, qui omnium virtutum exercitiis insidiantur; maxime autem orationi. *Primus* vocatur *timor nocturnus*; qui est spiritus pusillanimitatis, accedens. *Polyanth. Sacra Tom. II.*

diæ, tædii; faciens timere, ubi non est timor. *Terra, quam lastravimus, devorat habitatores suos.* Num. 13. 33. Piger sibi leones fingit. Prov. 22. 13. *Secundus: sagitte volantis in die!* scilicet spiritus vanæ gloriæ, jastantiæ. *Pascit ventum, & sequitur æstum.*

Of. 12. 1. hoc est, pascitur, non veritatibus, sed vanitatibus; & sequitur æstum: quia luxuria finis superbiæ. *Tertius: negotium perambulans in tenebris;* qui est spiritus negotiationis terrena, & anxie sollicitudinis circa bonâ temporalia, honores, dignitates. Ab his se abstulit David, ut Deo vacaret. Pl. 70. 15. *quoniam non cognovi literaturam,* seu, ut Sept. *negotiationem, - introibo in potentias Domini.* *Quartus: demonium meridianum;* qui decipere intendit non tantum sub specie boni, sed majoris boni; inclinando ad contemplationem, quando obedientia, aut charitas, aliò vocat. de Ponte in Cant. 1. 12. Exh. 3. §. 4.

Ut tentaretur à diabolo, Matth. 4. 1. Tentavit diabolus Christum in deserto de calamitate; in templo de superbiæ vanitate; in monte de cupiditate. His tribus tentationibus adhuc impugnat Fideles quotidie &c. Significatæ sunt autem in leone, urso, & gigante. 1. Reg. 17. 34, quos occidit David. Per leonem superbia; per ursum, qui mel sequitur, concupiscentia; per gigantem, qui quasi insuperabilis videbatur, avaritia significatur: quia avaritia quasi insuperabilis est. S. Bonaventura f. 3. D. 1. Quadr.

Vade Sathana scandalum es mihi. Matth. 16. 23. Ut planum fiat; quòd majus bellum diabolus per hominem excitat; quam dum ipse per se apertè in pugnam descendit. S. Hilarius in Pl. 139. 2. omnes insidias, quascunque nobis spirituales nequitia prætendunt, maxime per homines aptantur: & occasiones vitiis nostris alienæ naturæ perversitas subministrat. Sylveira hic.

Dederunt ei vinum bibere cum felle mistum. Matth. 27. 34. Christo propinatus est triplex potus, myrrhæ, fellis, & aceti. Et significat hic Christi potus triplicem amaritudinem triplicis tentationis. Potus myrrhæ, est tentatio avaritiæ; quæ nimiam habet amaritudinem: potus fellis, est tentatio carnis; quæ sub specie dulcedinis, amaritudinem tenet mortiferam: potus aceti, est ambitio sæculi; quæ dentes stupefacere facit. Contra hunc potum triplicem mortiferum dedit nobis Dominus in Passione triplicem potum salutiferum. *Primum* in sudore sanguinis, contra æstum avaritiæ: *Aquam lateris,* contra ardorem carnis: *lacrymarum effusionem,* contra sæculi ambitionem, Hugo Card. in Sap. 11.

In omnibus, quæ secundum Deum operamur, tres nobis fovens demones parant. Ad primum quidem, bonum, uti nè fiat impedire conantur. Secundò verò; si in primo superati fuerint; ut non secundum Deum fiat, moliantur. Quòd si hac quoque intentione fures isti potiti non fuerint: tunc laudibus nos efferrunt, & beatos dicunt. Climacus gr. 26.

Est è Spiritibus unus, qui præcursor dicitur; qui nos è somno surgentes protinus excipit, primumque nostrum cogitatum inquinare nititur. Idem ibidem.